

પ. નીલાનું અલૂણાવ્રત

તરલા ભાટિયા

તેમનો જન્મ ઇ.સ.૧૯૩૬માં થયો હતો. એક સરેરાશ શિક્ષિત ગૃહિણીની જેમ જીવન વિતાવ્યું. બાળપણથી જ તેમને સાહિત્યના વાંચન અને લેખન પ્રત્યે રુચિ હતી. તેથી જ ગૃહિણી તરીકેના કર્મ કરવા સાથે જ તેમણે શબ્દોનો મર્મ પણ જાણ્યો એટલું જ નહિ પોતાની કલમ દ્વારા વહેવડાવ્યો પણ ખરો. તેમનું સાહિત્ય વાંચતાં અનુભવાય છે કે એક સ્ત્રી પોતાની આંતરદષ્ટિથી બાહ્યજીવનને કેવી રીતે મૂલવે છે.

તરલાબહેનની કલમ નવલિકા, લઘુનવલ, લેખ અને એકાંકી જેવા સાહિત્ય સ્વરૂપમાં વિહરી છે. પોતાની સંવેદનાને તેમણે સહજતાથી, સરળતાથી અને સચ્ચાઈથી વ્યક્ત કરેલી છે. ૨૨ જૂન, ૨૦૦૫ના તેમનું અવસાન થયું હતું. ‘તારાં સંભારણાં’ અને ‘ઉઘડતી દિશાઓ’ એ તેમનાં મરણોત્તર પ્રગટ થયેલાં પુસ્તકો છે.

સૂર કૃતિનો

રમૂજ ઉત્પન્ન કરતી આ નવલિકામાં ગમ્મતમાં ને ગમ્મતમાં કરેલી ટકોર આપણે સમજવાની છે. નીલાનું અલૂણાવ્રત કરવાનું રહસ્ય જાણવા માટે તેના પતિના પ્રયત્નો અને અનુમાનો હાસ્ય નીપજવવા સાથે સ્ત્રીઓના સ્વભાવ પ્રત્યે કટાક્ષ પણ કરે છે. નીલા પણ ખરું કારણ છુપાવીને અંતમાં આડકતરી રીતે જણાવે છે. તેમાં પણ સ્ત્રીસહજ સ્વભાવનું દર્શન થાય છે. મીઠાના બે અર્થો સ્પષ્ટ કરવાથી જે ગોટાળો અને ગરબડ થાય છે તે પણ હાસ્ય નીપજવે છે. બ્લડપ્રેશરમાં મીઠું (નમક) ન ખવાય અને ડાયબીટીઝમાં મીઠું (મિષ્ટાન્ન) ન ખવાય તે વાર્તાના અંતમાં સ્પષ્ટ થાય છે. વ્રતો અને ઉપવાસ-એકટાણાના નામે આપણે ખોરાકનો પ્રકાર બદલીએ છીએ પણ પ્રમાણ હદ બહારનું કરી નાંખીએ છીએ. તેમ છતાં વ્રત છે માટે ભૂખ્યા જ હોવાનો દંભ છોડતા નથી. આવી આપણી કમજોરી પ્રત્યે પણ લેખિકાએ રમૂજ રીતે આપણને અરીસો બતાવ્યો છે.

“સાંભળ્યું તમે ? કાલથી મારે અલૂણાવ્રત કરવું છે.” નીલાએ ઘડાકો કર્યો.

હું ચમક્યો. માનવામાં ન આવે એવી આ વાત હતી. નીલા અને વ્રત ! વ્રતો અને તહેવારોને નોનસેન્સ, હમ્બગ કહીને ઉડાવી દેતી અને દિવસમાં ફક્ત ચાર-પાંચ વખત અલ્પાહાર કરતી મારી નીલા કંઈક વ્રત કરવાની વાત કરતી હતી. “શું ? શું ઉ ઉ ઉ ?.... નીલા ! હું સમજ્યો નહિ. તું... તું...”

“હું અલૂણાવ્રત કરવાની છું. બરાબર કાન ખોલીને સાંભળી લ્યો !” “પણ... પ... ણ... નીલા ! તું વ્રત કરીશ?” “હા વળી ! એમાં આટલી નવાઈ શાના પામો છો?” પણ નીલા ! તું નહોતી કહેતી કે હું આમાં માનતી નથી. એ બધી અંધશ્રદ્ધા છે, વહેમ છે, પુરાણોએ પરાણે ઠાંસેલા તેમના આઈડિયાઝ છે... વગેરે વગેરે...”

“એ મેં તમને કહેલું ત્યાર પછી મારા વિચારો પલટાઈ ગયા છે ! હવે હું માનું છું કે વ્રતો અને તહેવારો ભારતીય પ્રણાલિકા અને પ્રાચીન સંસ્કૃતિનું મહત્ત્વનું અંગ છે. એને આપણે કોઈ પણ ભોગે જાળવી રાખવા જોઈએ !”

સમજી ગયો. બપોરે ઊંઘવાને બદલે નીલાએ રેડિયો પરના બહેનોના કાર્યક્રમમાં કોઈ વાર્તાલાપ સાંભળ્યો હશે.

તેની અસર હોવી જોઈએ. મગજમાં કંઈ ઊતરતું નહોતું. લાલો લાલ વિના લોટે નહિ તેમ મારી નીલા કોઈ સબળ કારણ સિવાય વ્રત કરે તેવી કાચીપોચી નહોતી.

“જુઓ... કાલથી હું મોળું ખાઈશ. એટલે કે મીઠા વિનાનું... તેથી આપણી રસોઈમાં મીઠું નહિ હોય...”

“જો નીલા ! મીઠાના ભાવમાં કિલોએ પાંચ પૈસાનો વધારો થયો હોય તેથી તારે કાંઈ મીઠું બંધ કરવાની જરૂર નથી. આમ તો સાડીઓના ભાવમાં સો-દોઢસો ટકાનો વધારો થાય તો ય તારું રૂવાડું ય ફરકતું નથી...”

અને “મોળાકત ? એ તો કન્યાઓ સારો પતિ મેળવવા કરે છે તે વ્રત... પણ નીલા ! એક આર્યનારી તરીકે તારે માટે આવો વિચાર કરવો એ પણ મહાપાપ છે !”

“લાજો હવે જરા” નીલા છંછેડાઈ. “શરમાતા નથી આવું બોલતાં ? જાઓ, મારે કહેવું જ નથી તમને.”

“ના, ના, નીલા !... પ્લી...ઝ” નીલા જરા ઠંડી પડી. “આજે બપોરે વનલતાબહેન આવેલાં. તેઓ કહેતાં હતાં કે પરિણીત સ્ત્રીઓ પણ અલૂણાવ્રત કરી શકે. એથી પતિના આયુષ્ય સુખ-સંપત્તિમાં વધારો થાય છે... તેથી મને થયું કે ચાલ, હું પણ કરું... જુઓને ! હમણાં હમણાં તમે સાવ કેવા લેવાઈ ગયા છો ?” નીલાનો સાદ ગળગળો બન્યો. મેં મારી દેહયષ્ટિ પ્રતિ નજર કરી. માથાથી પગ સુધી જેટલું જોવાયું તેટલું જોયું. ખાસ્સું રાતીરાયણ જેવું શરીર... ચીમટી ભરો તો લોહીનો ટસિયો ફૂટી નીકળે... તો પછી આમ કેમ ? મારી નજર કદાચ...” ના, બે દિવસ પહેલા સ્ટેશને કરાવેલું વજન યાદ છે. તેનું કાર્ડ પણ લાલખત્તી ધરતું હતું. “નીલાના વ્રતનું રહસ્ય હજુ કળી શકાયું નહોતું.” ને આપણે તે દિવસે ડૉક્ટર કાપડિયા પાસે ગયેલા ત્યારે એમણે નહોતું કીધું.” ધીમા સાદે નીલા બોલી. યાદ આવ્યું. નીલાને તે દિવસે ચક્કર આવતાં હતાં. માથું ગોળગોળ ફરતું હતું. ઘરી ઉપર ફરતી પૃથ્વીની જેમ બધું તેની આસપાસ ફરતું હતું.

“નીલાબહેન, તમને હાઈ બ્લડપ્રેશર છે.” ડૉક્ટર કાપડિયા કહેતા હતા ! તમારે મીઠું ખાવાનું તદ્દન બંધ કરવું પડશે. મીઠું એટલે નમક વગરનું... સમજ્યાંને તમે ?” પરંતુ ખાદ્યપદાર્થોની શોખીન મારી નીલાએ તો ‘પડશે તેવા દેવાશે’ કહીને એ વાતને અવગણી હતી.

“ને આમ તો મને મોળી વસ્તુ ગળે જ ન ઊતરે પણ અલૂણાવ્રત આવ્યું તેથી ચાલ આ ઠીક મોકો છે. એક કાંકરે બે પક્ષી ! મારા પ્રેશરમાં ઘટાડો અને તમારા આયુષ્યમાં વધારો. કેમ બરાબર ને ?” હવે અલૂણાવ્રતનું રહસ્ય સમજાયું.

બીજે દિવસે નીલાએ હાથમાં એક યાદી મૂકી. “આ શું ? બધી વસ્તુઓ તો ચાર દિવસ પહેલાં જ આવી ગઈ છે. હવે શું બાકી છે ?” અત્યંત મીઠા સ્વરે નીલા બોલી. “બાકી તો કાંઈ નથી. પણ મોળું ખાઈને કંટાળું તો સૂકો મેવો ખવાય. તેથી મંગાવું છું.”

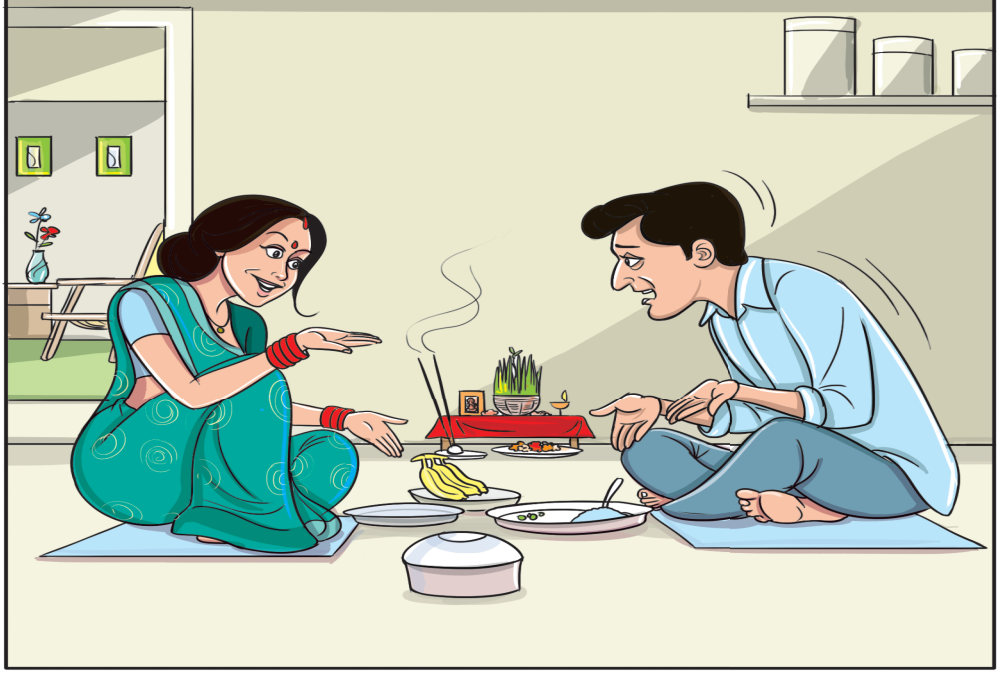
જમતી વખતે મેં નીલાને પૂછ્યું, “આજે શું છે ? બર્થ ડે કે મેરેજ ડે ?” નીલાએ કહ્યું કે, “કંઈ નથી. કેમ એમ પૂછવું પડ્યું ?” “તો પછી આ દૂધપાક, પૂરી હલવો, ગુલાબજાંબુ કેમ... ?”

“આ તો અલૂણાવ્રતમાં મીઠું ન ખવાય પણ મીઠું ખવાય એટલે.” નીલાનો દ્વિઅર્થી શ્લેષ મને ન સમજાયો “મીઠું ખવાય અને ન ખવાય એ બંને કેમ બની શકે ?”

“મીઠું એટલે મીઠાવાળી ખારી વસ્તુ નહિ ખાવાની પરંતુ મીઠું એટલે ગળ્યું-સાકરવાળું ખાઈ શકાય.”

આ વ્રત તો ભાઈ મજાનું ! માલમલીદો અને મિષ્ટાન્નની મોજ માણવાની મને પણ મજા આવી ગઈ.

રાત્રે નવરા બેઠાં કંઈ ન સૂઝવાથી મેં નીલા પાસે સૂકો મેવો માંગ્યો. તે તો ત્રીજા દિવસે જ ખલાસ થઈ ગયો હતો.

તે જાણીને મારું મસ્તક ચક્કર ધૂમ ! લગભગ દોઢેક કિલો જેટલો સૂકોમેવો અઢી દિવસમાં ખલાસ ?

“ આ ચાખો તો જરા ” નીલાએ બરફીનો ટુકડો અને કોપરાપાકનું ચકતું મારા હાથમાં મૂકતાં કહ્યું. “ મારી બાએ ખાસ મારા માટે મોકલાવ્યા છે. હું અલૂણાવ્રત કરું છું ને એટલે ? ” એમ કહી ખાલી બોક્સ તેણે કચરાના ડબ્બામાં નાંખ્યા. આ ઉપરથી બાકીની મીઠાઈનું ક્યાં પ્રસ્થાન થયું હશે તે સમજી લેજો.

હું હાથ જોડી મનમાં ગૌરીમાને વિનવતો હતો, “ હે મા ! મારી નીલાને હેમખેમ રાખજો. તેને ઊની આંચ પણ ન આવે તે જોજો. ” પણ મારી પ્રાર્થના ન ફળી. નીલાને ચક્કર આવતાં હતાં. માથું ગોળગોળ ફરતું હતું. ઘરી ઉપર ફરતી પૃથ્વીની જેમ બધું તેની આસપાસ ફરતું હતું. નીલા કહેતી હતી કે, “ આ વ્રત કર્યું ને તેથી ભૂખથી જ ચક્કર આવતાં હશે. ”

“ ભૂખથી ? ” હવે ચક્કર મને આવ્યાં. મારી આંખો સામે ખાલી થયેલાં પેંડા, બરફી, કોપરાપાકના બોક્સ, શ્રીખંડ, દૂધપાક, રબડીનાં તપેલાં, કાજુ-બદામ, દ્રાક્ષનાં પૈકેટ ગોળગોળ ઘુમવા લાગ્યાં.

“ નીલાબહેન, તમને ડાયેબીટીઝની અસર હોય તેવું લાગે છે. ” ડૉક્ટર કાપડિયા કહેતા હતા ! “ તમારે મીઠું ખાવાનું તદ્દન બંધ કરવું પડશે. મીઠું એટલે સાકરવાળું... સમજ્યાંને તમે ? ” હું ધીમે રહીને નીલાને હાથ પકડી બહાર લઈ ગયો.

માર્ગદર્શક સ્તંભ

પ્રસ્તુત કૃતિના અધ્યાપનની શરૂઆતમાં ભારતીય સંસ્કૃતિ વિશે ચર્ચા કરીને આવશ્યક માહિતી આપી શકાય. આપણા તહેવારો તેમજ વ્રતો વિશેની માહિતી પણ પ્રશ્નોત્તરના માધ્યમથી આપી શકાય. કન્યાઓ દ્વારા થતાં અલૂણાવ્રતની વિસ્તૃત સમજ આપ્યા પછી પ્રસ્તુત કૃતિનું અધ્યાપન-વિષયવસ્તુની સમજ પ્રશ્નોત્તર અને કથનના માધ્યમથી આપી શકાય. કૃતિમાં ગર્ભિત કટાક્ષ તરફ નિર્દેશ કરી ઉપવાસના સાચા હાર્દને સમજાવી શકાય. ઉપવાસ અને આરોગ્ય વચ્ચેના સંબંધને સમજાવી તેની પાછળનો વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિકોણ નિર્માણ કરવાનો પ્રયત્ન કરી શકાય.

સ. ૧. નીચેના શબ્દો માટે કૃતિમાં કયા શબ્દો વપરાયા છે ?

(૧) શંકા	(૨) વિવાહિત	(૩) તક	(૪) ઈલા
(૫) મીઠું	(૬) પ્રથા	(૭) મીઠાઈ	(૮) મર્મ

સ. ૨. નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો :

(૧) મીઠાં વગરનું ખાવાનું વ્રત -	(૨) ગણકારવું નહિ તે -
(૩) મીઠા કે ખાંડ વગરનું -	(૪) પગથી માથા સુધી -
(૫) ખાંડની ચાસણીમાં કોપરાનું છીણ નાંખી બનાવેલી મીઠાઈ -	(૬) જૂના યુગનું -

સ. ૩. (અ) 'કાન દઈને સાંભળવું - ધ્યાન દઈને બરાબર સાંભળવું' આ પ્રમાણે કાન સાથે સંબંધિત રૂઢિપ્રયોગ બનાવો અને તેના અર્થ લખો.

(બ) શબ્દકોશનો ઉપયોગ કરીને શરીરના કોઈપણ બે અવયવ પરથી પાંચ રૂઢિપ્રયોગો શોધીને તેના અર્થ લખો.

સ. ૪. ઉલટા અર્થ બતાવતા શબ્દો રેખાંકિત કરો :

- (૧) મારા પ્રેશરમાં ઘટાડો અને તમારા આયુષ્યમાં વધારો.
- (૨) પેંડા, બરફી, કાજુ-બદામનાં ભરેલાં બોક્સ ખાલી થયેલાં જોઈ મને ચક્કર આવી ગયા.
- (૩) તાજી વસ્તુઓ બનાવી ખાવ પણ વાસી વસ્તુ ખાવી નહિ.
- (૪) અલૂણાવ્રતમાં મીઠાવાળું ખાવાનું નથી, પરંતુ મોળું ખાવાનું છે.

સ. ૫. યોગ્ય વિકલ્પ શોધી વાક્ય પૂર્ણ કરો :

- (૧) નીલાને _____ વ્રત કરવું હતું.
 (અ) એકાદશીનું (આ) નવરાત્રિનું (ઇ) અલૂણા
- (૨) કન્યાઓ મોળાકતનું વ્રત _____ માટે કરે છે.
 (અ) ભાઈના સ્વાસ્થ્ય (આ) સારો પતિ મેળવવા (ઇ) મનની ઇચ્છા પૂરી કરવા
- (૩) અલૂણાવ્રતમાં _____ ખવાય.
 (અ) મીઠા વગરનું (આ) મીઠાવાળું (ઇ) તીખું તમતમતું
- (૪) નીલાને ડાયેબી'ટીઝ _____ થયું.
 (અ) વધુ પડતી મીઠાઈ ખાવાથી (આ) મીઠા વગરનું ખાવાથી (ઇ) વંશપરંપરાગત કારણથી

સ. ૬. સમજીને લખો :

(૧) પાઠનો હાસ્ય ઉત્પન્ન કરતો કોઈપણ એક પ્રસંગ	(૨) અલૂણાવ્રત કરવાથી થતા ફાયદા

સ. ૭. ઓળખો :

(૧) વ્રત, ઉપવાસ એક અંધશ્રદ્ધા છે, એમ માનનાર -	(૨) નીલાના સ્વાસ્થ્ય માટે પ્રાર્થના કરનાર -

(૩) નીલાને મીઠાઈ ન ખાવાની સલાહ આપનાર -

(૪) નીલાએ કરેલું વ્રત -

(૫) નીલાને વ્રત કરવાની સલાહ આપનાર -

(૬) નીલાનો શોખ -

સ. ૮. નીચેનાં વાક્યોને યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવો :

(૧) ‘ભૂખથી ?’ હવે ચક્કર મને આવ્યાં.

(૨) માનવામાં ન આવે એવી આ વાત હતી.

(૩) નીલાનો દ્વિઅર્થી શ્લેષ મને ન સમજાયો.

(૪) જુઓ.... કાલથી હું મોળું ખાઈશ.

સ. ૯. ‘વ્રતો અને તહેવારો ભારતીય પ્રાચીન સંસ્કૃતિનું મહત્વનું અંગ છે.’ આ વિધાનને તમારા શબ્દોમાં સમજાવો.

સ. ૧૦. નીચેનાં વાક્યો સામે કૌંસમાંથી બંધ બેસતી કહેવત લખો :

(પડશે તેવા દેવાશે, એક કાંકરે બે પક્ષી મારવા, લાલો લાભ વિના ન લોટે, અતિની ગતિ નહિ, ટીપે ટીપે સરોવર ભરાય)

(૧) એક કામ કરીને બે હેતુ સિદ્ધ કરવા -

(૨) વધુ પડતી કોઈપણ બાબત નુકસાનકર્તા હોય છે -

(૩) નાની નાની બચતથી મોટી રકમ જમા થાય છે -

(૪) કેટલીક વ્યક્તિ ફાયદા વગર કોઈ કાર્ય કરતી નથી -

(૫) પરિસ્થિતિ પ્રમાણે પ્રતિસાદ આપવો -

સ. ૧૧. નીચેનાં વાક્યોમાં યોગ્ય વિરામ ચિહ્નો મૂકો :

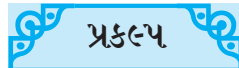
(૧) પણ પછી નીલા તું વ્રત કરીશ

(૨) મીઠું એટલે નમક વગરનું સમજ્યા ને તમે

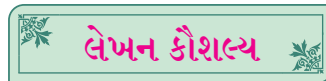
(૩) નીલાબહેન તમને ડાચેબી’ટિઝની અસર હોય તેવું લાગે છે

(૪) સાંભળ્યું તમે કાલથી મારે અલૂણાવ્રત કરવું છે

★ હાઈ બ્લડપ્રેશર અને ડાચેબી’ટિઝના રોગમાં શું ખાવું અને શું ન ખાવું તે વિશે વર્ગમાં સમૂહચર્ચા કરો.

★ વ્યાનુસાર વ્યક્તિને કેટલી કેલેરી જોઈએ, તે કયા પદાર્થો ખાવાથી મળે તેની માહિતી ઈન્ટરનેટ પરથી શોધીને તમારી પોતાની ‘પૌષ્ટિક આહાર’ની એક ડાયરી બનાવો.

★ નીચેનો પરિચ્છેદ વાંચો અને તેમાંથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નો બનાવો :

બાબા અર્થાત મુરલીધર આમટેનો જન્મ ઇ.સ.૧૯૧૪માં થયો હતો. રક્તપિત નિર્મૂલનનું કામ કરતી વખતે તેમણે મહારોગી સેવા સમિતિની સ્થાપના કરી. બાબા આમટેએ રક્તપિત્તિયાઓને માનસિક આધાર મેળવી આપવાનું, તેમનામાં આત્મવિશ્વાસ જગાવવાનું અને તેમને કામની તક ઉપલબ્ધ કરાવી આપી આત્મનિર્ભર બનાવી તેમનું પુનર્વસન કરવાનું લક્ષ્ય સેવ્યું છે. ઇ.સ. ૧૯૮૫માં તેમને ‘રેમન મેગસેસે’ પારિતોષિક પ્રદાન કરવામાં આવ્યું. ભારત સરકારે ઇ.સ.૧૯૮૬માં ‘પદ્મવિભૂષણ’ ખિતાબ આપીને તેમના કાર્યનું ગૌરવ કર્યું. અત્યંત માનભર્યા ગણાતા ‘ગાંધી શાંતિ પુરસ્કાર’થી પણ તેમનું ગૌરવ કરવામાં આવ્યું છે.

સ્વચ્છતાને જ્યાં ધર્મથી પણ વધુ મહત્વ અપાય છે.

મુંબઈના અમેરિકન સેન્ટરમાં મિડિયા એડવાઈઝર તરીકે ફરજ બજાવતા ભૂતપૂર્વ સિનિયર અંગ્રેજી પત્રકાર પ્રમોદ પાગેદારે આવો એક કિસ્સો અમને કહ્યો. એક ભારતીય સજ્જને, અમેરિકા જઈને સારું એવું કમાયા પછી, એક સરસ મજાની અમેરિકન સોસાયટીમાં મકાન લીધું. એ સજ્જન પોતાના કુટુંબ સાથે નવા મકાનમાં રહેવા ગયા. સોસાયટીના અમેરિકન રહેવાસીઓએ તેમનું અભિવાદન કર્યું અને સાથે સલાહ પણ આપી કે તમારા ઘરનું આંગણું સ્વચ્છ રાખજો અને કપડાં ધોયા પછી જાહેરમાં સૂકવતાં નહીં પણ એ માટે બેઝમેન્ટનો ઉપયોગ કરજો. અમેરિકન સોસાયટીમાં નવાસવા રહેવા ગયેલા ભારતીય કુટુંબના ઘરની બહાર આંગણામાં નાનકડો બગીચો હતો અને એમાં લૉન હતી. અમેરિકાના દરેક સ્વતંત્ર મકાનની બહાર તમને લૉન અચૂક જોવા મળે. અમેરિકાનાં શહેરોમાં ક્યાંય તમને ધૂળવાળી જગ્યા જોવા ન મળે. ક્યાંય પણ ખુલ્લી જગ્યા હોય તો ત્યાં લૉન ઉગાડી દેવામાં આવે અને જાહેરમાં લૉન ઉગાડવામાં આવી હોય ત્યાં વહેલી સવારે સિટી ગવર્મેન્ટ એટલે કે સુધરાઈના કર્મચારીઓ ગ્રાસ કટર મશીનથી વધી ગયેલું ઘાસ કાપતા જોવા મળે. આ તો જાહેર જગ્યાની લૉનની વાત થઈ પણ ઘરઆંગણાની લૉનને જાળવવાની જવાબદારી તો અમેરિકન નાગરિકોએ જાતે જ સંભાળવી પડે.

પેલા ભારતીય સજ્જને આંગણાના નાનકડા બગીચામાં લૉન સરખી કરવામાં અને બગીચાની સફાઈમાં આગસ કરી. અઠવાડિયા સુધી તેમના બગીચાની અને લૉનની કોઈ કાળજી ન લેવાઈ એ જોઈને સોસાયટીએ તેમને એ માટે વિનંતી કરતો એક પત્ર મોકલ્યો. એમ છતાં પેલા ભારતીય સજ્જને ઘરઆંગણાના બગીચાની અવગણના કરી. બીજું એક સપ્તાહ વીતી ગયું. ભારતીય સજ્જન કે તેમના કુટુંબના સભ્યો સળવળ્યા નહીં. એટલે બીજા સપ્તાહના છેલ્લા દિવસે એક પ્રોફેશનલ એજન્સીમાંથી એક માળી આવ્યો. એ માળીએ ભારતીય સજ્જનના આંગણાનો બગીચો સાફ કરી દીધો અને રૂપકડો બનાવી દીધો. ભારતીય સજ્જન અને તેમના કુટુંબના સભ્યો તો રાજીના રેડ થઈ ગયા. તેમણે નિશ્ચય કર્યો કે હવે પછી આપણે જાતે બગીચાની સાફસફાઈની કડાફૂટમાં પડવું જ નહીં.

પણ એ પછી જે કંઈ બન્યું એનાથી ભારતીય સજ્જન અને તેમના કુટુંબના બધા સભ્યો હેબતાઈ ગયા. ભારતીય કુટુંબ બગીચાને રળિયામણો બની ગયેલો જોઈને હરખાઈ રહ્યું હતું ત્યાં જ તેમના ઘરની ડોરબેલ રણકી ઊઠી. ભારતીય સજ્જને દરવાજો ખોલ્યો એ સાથે તેમના હાથમાં ૧૫૦ ડોલરનું (એટલે કે રૂપિયા ૬૫૦૦ જેટલા રકમનું) બિલ પકડાવી દેવાયું ! બગીચાની અને લૉનની સાફસફાઈની ફી પેટે એ બિલ તેમના હાથમાં થમાવી દેવાયું હતું. ભારતીય સજ્જન અને તેમના કુટુંબના તમામ સભ્યો અવાચક બની ગયા. બીજી વખત આ રીતે ખિસ્સું હળવું ન થઈ જાય એ માટે તેઓ સજ્જ થઈ ગયા. રૂપિયા ૬૫૦૦ના દંડના ભયથી તેમના મનમાં સ્વચ્છતા માટે પ્રીત જાગી ગઈ.

આશુ પટેલ

મનના હાથીને બુદ્ધિના અંકુશમાં રાખો.